

מסורת הש"ס

(א) יומא פג: [ע"ש דלימא והייט דמגן כ"י וזרין מיקון שס], **(ב)** וזהו כהייט דמגן כ"י דלימא ביומא הנ"ל ואפשר דהך ר' אבא גופו מני לן? דלימא מיס ר'אשונים כ"י הטכר ביומא הנ"ל ועי' כחומות פא. והתמא ר' אבא כ"י ולפי"ז צ"ל ביומא הנ"ל והייט דמגנא], **(ג)** [תוס' דידים פ"א ה"ו ע"ש], **(ד)** ויבמות כ. ושם נסמק], **(ה)** חגיגה (ו) זכרות מה'; **(ז)** [מדרש מחמתא בלק תי], **(ח)** צ"ל הטיגוה, **(ט)** [צ"ל כאן], **(י)** [וע"ע תוס' סוכה יט: ד"ה ט"ט ותוס' זבחים כב. ד"ה למעוטין,

תורה אור השל"ם

1. ובל אשר יגע בו הנבן וידיו לא שטף במים ובעם בגדייו ורחץ במים וטמא עד תיט ותוס' זבחים ויקרא טו יא

גליון הש"ס

גמ' האבילו בשר חזיר. עיין צ"י י"ד ס' קי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' השמא כל גופו טובל צהן פניו ידיו: **(ב)** תוס' ד"ה חמי וכו' מוקי לה חזקה וכו' ורבי יוסק דשרי הכא ס"ל בלי תנא: **(ג)** ד"ה חמי וכו' למי מוקה משלים למי כבוד ולרביעית: **(ד)** ד"ה מלוא וכו' גמורה היא דעיקר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' כ' אחא רב דימי אמר מים הראשונים. צ"ב עיין צ"י צ"ד ספי קי"ז דהי' ישראל רשע או שעת השמר הי' וכו' מחזיקים עומם לגוים כפרהקא דלמ"ה הא אסור לעשות סחורה בעבר האסור מן התורה וכו' מהר"מ ש"ך ועיין מהרש"א בלשון רש"י דהיי' האכילו וכו' דמפרש במדמנא חוה שלא כהכריז:

מוסף רש"י

מים הראשונים האבילו בשר חזיר. פונקט ישראל היה מוכר לשראל דברים התומרים ומאכילם, ומוכר לבשרים בשר חזיר מבוטל, כז' ישראל לפונקט ורלאו שלא נטל ידיו כשהסב לאכול ומתן לפניו בשר חזיר [יחזק' א.], מצוה ליהחלק. ולבדן כל אחד בפני עצמו, בין זכרת המולא בין זכרת המזון [ברכות מה:].

שיטה מקובצת

(א) מצוה לשמור דבוי חכמים שתקוהו. גיב כאן רבונו מה שתיירי' הורשב"א ד"ל בקושיא שיש כאן ע"ש:

האכילו בשר חזיר. שהיה חנוני ישראל מוכר בשר שחוטא לשראל

ומנצל ומאכילם וכשהעובד כוכבים בא בחנותו מאכילו נבלות וזכ' יהודי אחד לאכול ולא נטל ידיו וכסבור זה שעובד כוכבים הוא

והאכילו בשר חזיר^(א): הוילאו **אשה מצעלה** והרגו **את הנפש**. בפרק

בתרא דיומא בעובדא דכידור איכא למ"ד קטלא ואיכא למ"ד לא קטלא מי מהם אמר הוילאו ומי מהם אמר הרגו: **אסא רב דימי אמר אפקה רבין אמר קטלא**. הראשון הוילאה והשני הרגה אחוז הסימן כלילו שניהם נעשו צה גירושין והריגה ושז' לא תטעה דודאי אין להחליף ולומר הראשון הרגה והשני הוילאה והם היו יודעין דרז דימי אחא מארץ ישראל מקמי רבין: **חדא מהני כו' לחומרא**. ראשונים בשר חזיר כרז חמור מנבלה דלית ביה תרי איסורי: **אין נוטלין מהם**. מים הראשונים ופליג אלעיל וחזקה תנא הוא: **רבנן גמליאל ברבי**. בנו של רבי ואוכל טהורות ואמר לי כל גדולי גליל עושין בן חמי טבריא חזקה אמר צ"אין נוטלין מהם לידים אבל מטבילין בהם הידים ורבי יוחנן אמר כל גופו טובל בהן אבל לא פניו ידיו ורגליו השתא כל גופו טובל בהם פניו ידיו ורגליו לא כ"ש אמר רב פפא במקומן דכולי עלמא לא פליגי דשרי משקל מינייהו במנא דכ"ע לא פליגי דאסיר כי פליגי דפסקינהו בבת בירתא

מר סבר גזרין בת בירתא אטו מנא ומר סבר לא גזרין כתנאי^(א)מים שנפסלו משתיית בהמה בכלים פסולים בקרקע כשרין רבי שמעון בן אלעזר אומר אף בקרקע טובל בהן כל גופו אבל לא פניו ידיו ורגליו השתא כל גופו טובל בהן ^(ב) ידיו ורגליו לא כ"ש אלא לאו דפסקינהו בבת בירתא ובהא פליגי דמר סבר גזרין בת בירתא אטו מנא ומר סבר לא גזרין אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן נטילת ידים לחולין מפני סרך תרומה ועוד משום מצוה מאי מצוה אמר אביי ^(ג)מצוה לשמוע דברי חכמים רבא אמר מצוה לשמוע דברי ר"א בן ערך דכתיב יוכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים אמר ר"א בן ערך מכאן סמכו חכמים לנטילת ידים מן התורה אמר ליה רבא לרב נחמן מאי משמע דכתיב וידיו לא שטף במים הא שטף טהור הא טבילה בעי אלא הכי קאמר ואחר שלא שטף טמא אמר ר' אלעזר אמר רבי אושעיא לא אמרו נטילת ידים לפירות אלא משום נקיות סבור מינה חובה הוא דליכא הא מצוה איכא אמר להו רבא לא חובה ולא מצוה אלא רשות ופליגא דרב נחמן ^(ד)דאמר רב נחמן הנהוטל ידיו לפירות אינו אלא מגסי הרוח אמר רבה בר בר חנה הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ורבי אסי אייתו לקמייהו כלכלה דפירי ואכלו ולא משו ידיהו ולא יהבו לי מידי וברך חד חד לחודיה אין נטילת ידים לפירות וש"מ ואין מוזמנין על הפירות ושמע מינה שאכלו מצוה ליחלק ^(ה)תניא נמי הכי שנים שאכלו ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים

והא **יהצו לי מידי**. שלא חשו לזכרפי עמהם לזימון דקסברי אין מוזמנין על הפירות לומר נצרך:

לאחריהם ולא ילא האחד בזכרת חצירו שמע מינה בשנים מלוא ליחלק הואיל ואין כלן שלשה:

כל הבשר פרק שמיני חולין

קו.

חזנהו דהוו שדו מיא מפומא דחצבא. והא דליעכז ולא עשה בעלמו כן או שלא הודיעם לפי שהיה ירא שיקפידו עליו שאר השדים אם היה מודיע אי נמי אין מועיל אל"כ שדי להו ההוא גברא גופיה דשמי: **חבמי** האור חזקיה **אמר אין נוטלין מהם**

צ"ידים. והא דמניא לעיל (דף קה). מים ראשונים נוטלין בין בחמין בין בצונן מוקי ^(א) חזקיה כלישנא קמא דר' ינאי דלעיל כשאין היד סולדת וכאן איירי כשהיד סולדת צהן ורבי יוחנן דשרי הכא בלשון חמא דמוקי לה אע"פ שהיד סולדת מותר וזמנא פירש צקונטרס דחזקיה תנא הוא ופליג אצריימא דלעיל:

דפסקיניהו בבת בירתא. והא דאמרינן בפרק ג' מינין (מזיר לה). דרביעית דמקוה בטלי בטלוה היינו לענין מחטין וליטורות אצל שרי להטביל צהן ידיו א"נ לגמרי בטלוה אף לידים והכא במחוצרין למקוה וכן פירש צקונטרס:

מים שנפסלו משתיית בהמה בבליים פסוליין בקרקע בשרין. צפ"צ דזבחים (דף כג). אמרינן כל המשלים למי מקוה משלים למי ^(א) צאר ולרביעית אינו משלים למעוטי מאי אילימא למעוטי טיט הנרוק הכי דמי אי דפרה שזחה ושזתה ממנו אפילו לרביעית נמי משלים פירש שם צקונטרס וכשרים הן לידים כדאמר בפרק כל הבשר מים שנפסלו משתיית בהמה צין כללים צין צקרקע פסוליין הא לא נפסלו כשרין ואגב ריהטא לא עיין ^(ב) כן ואם תאמר דהתם קאמר ואי דאין פרה שזחה ושזתה ממנו אפילו למקוה נמי לא והכא משמע דלכ"ע טובל צהן כל גופו ונראה לפרש דהתם מיירי שנפסלו משתיית בהמה מחמת שהטיט עז כל כך שאינה יכולה לשמות דלוא אין שם מים עליו אצל הכא איירי צללוין הרבה אלא תמלים ומסמרי ומחמת כך אין הפרה יכולה לשמות^(ג): **מצוה לשמוע דברי חכמים**. וא"ת והלא משום סרך תרומה תקנו וא"כ מאי ועוד וי"ל דתקנו משום נקיות:

מצוה לשמוע דברי רבי אלעזר בן ערך. פירוש דאסמיך ליה קרא דלאו דרשה גמורה ^(ד) דעיקר קרא אחא לכדדרשין כנדה (דף מג). מה ידיו מאבדראי: **ושמעי מינה שנים שאבלו מצוה** צ"יחלק. תימא לר"י מנא ליה דמלוא ליחלק דילמא רשות כמ"ד צריש פ' שלשה שאכלו (זכרות מה). דאם רזו לזמן מוזמנין דפלוגתא היא דרז ורבי יוחנן ועוד קשה דהתם לא פליגי אלא צפת שיש עליו תורת זמון צג' אצל פירות דאין מוזמנין עליהן כלל כדאמר ש"מ דאין מוזמנין על הפירי פשיטא דמלוא ליחלק

שמע מינה תלת שמע מינה אין נטילת ידים על הפירות ושמע מינה ישנים שאכלו מצוה ליחלק ^(ה)תניא נמי הכי שנים שאכלו מצוה ליחלק חבמה דברים אמורים שהיו שניהם סופרים אבל אחד סופר ואחד בור סופר מברך ובור יוצא תנו רבנן נטילת ידים

והא **יהצו לי מידי**. שלא חשו לזכרפי עמהם לזימון דקסברי אין מוזמנין על הפירות לומר נצרך:

לאחריהם ולא ילא האחד בזכרת חצירו שמע מינה בשנים מלוא ליחלק הואיל ואין כלן שלשה:

(א) צ"ל דהוא ישב על השולחן לאכול ולא נטל ידיו וכו'.

עיין משפט נר מצוה

בו א מיי פ"ו מהלכות זכרות הלכה טו וע"ש סמג עשין כ טוש"ע א"ח ס' קס סעיף ו ונכרז אלפס זכרות פ"ח דף מד:]

בו ב מיי שם הלכה ט וע"ש טוש"ע שם סעיף ז ונכרז אלפס שס: **בח** ג מיי שם טוש"ע שם סעיף ט:

ד [מיי שם ה"צ]:]

בח ה מיי שם הלכה ג וע"ש סמג שם

טוש"ע א"ח ס' קנח סעיף ה:

ו ל טוש"ע א"ח ס' ריג סעיף א:

לא ז ח מיי פ"ה מהל' זכרות הלכה טו סמג עשין כ טוש"ע א"ח ס' קנח סעיף א ונכרז אלפס שם מה:]

לב ט מיי פ"ו מהלכות זכרות הלכה ד סמג עשין כ טור ש"ע א"ח ס' קנח סעיף ד:

לג י מיי פ"ה מהלכות תרומות הלכה ז ופי"א מהלכות מקואות הלכה יא:

רבינו גרשום

מים ראשונים האכילו בשר חזיר. (א) כלומר ההוא דיישב לשלחן כי לא נטל ידיו וכסבור דעובד כוכבים הוה והביאו לפניו בשר חזיר: אחרונים הוציאו אשה מבעלה. דההוא דאפקיד כסא לאינחתיה אכל עדשים וימא לטקוב ברלא נטל ידיו וצמי אחרונים והה רשע אחד שראה ששתן הבעל הכיס לאשחו וכו' לאשה ואמר לה תני לי הכיס שנתן לך בעליך א"ל תן לי סימן נתן לה שאכל עדשים וכשבא לביחו וסיפיה לו הדברים וגירשה. חד מהני חד מהני לחומרא. כלומר מים הראשונים האבילו בשר חזיר אחרונים הרגו את הנפש כלומר לא סבירא ליה דגירשה אלא קטלה: חמי האור חזקיה אמר אין נוטלין מהם לידים. כלומר מים ראשונים: פסקינהו בבגא. כלומר דנטל מהם בכלי: דפסקינהו בבת בירתא כלומר שהיו עושין שהולכות לשדות ומשקין מהם שדותיו דלא היו המים במקום רביתא דנהיא אלא בעינורות דהיא בת בירתא ובאותו מקום פליגי אם יכול אדם ליטול ידיו אם לאו: מים שנפסלו משתיית בהמה. כלומר שלא היו נקיים בכלים פסולים ליטול מהם ידיו בקרקע כשרים: טובל בהם כל גופו אבל לא ידיו ורגליו לענין קידוש ידיו ורגליו לעבוד עבודה: מר סבר גזרין כלומר דר' שמעון בן אלעזר סבר אבל לא ידיו ורגליו דגזרין אטו מנא ותי"ק סבר בקרקע כשרים אפי' בבר בירתא דלא גזרין אטו מנא (אלא) משום סרך תרומה כלומר שאם אכלו חולין בלא נטילת ידים היו מסריכין כן לתרומה והיו אוכלין אפי' תרומה בלא נטילת ידים: הא אחר שלא שטף ידיו טמא כלומר אפי' טהור שלא שטף ידיו טמא דלאכול אפי' חולין. ופליגא דרב נחמן כלומר מה דאמרינן רשות הוא ליטול ידיו